

PET - CT Scan เทคโนโลยีตรวจมะเร็ง

ข้อ มูลจากกระทรวงสาธารณสุข ระบุว่า ปี พ.ศ. 2548 โรคมะเร็งได้กลายเป็นสาเหตุการเสียชีวิตลำดับที่หนึ่งของประเทศ ทั้ง ๆ ที่ก่อนหน้านี้เป็นที่รู้กันว่าการเสียชีวิตด้วยอุบัติเหตุครองแชมป์มาโดยตลอด แต่โดยเฉลี่ยแล้วในช่วง 20 ปีที่ผ่านมาคนไทยเสียชีวิตจากโรคมะเร็งเป็นอันดับที่ 3 รองมาจากโรคหัวใจหลอดเลือดและอุบัติเหตุ และมีแนวโน้มจะมีจำนวนผู้เสียชีวิตมากขึ้นเรื่อย ๆ

ถึงแม้ที่ผ่านมามีการแพทย์ยังไม่สามารถระบุสาเหตุที่แน่ชัดได้ว่ามะเร็งเกิดจากอะไร เนื่องจากมีปัจจัยหลากหลายที่ก่อให้เกิดความผิดปกติอันก่อให้เกิดเซลล์มะเร็งก็ตาม แต่ปัจจุบันได้มีการพัฒนาด้านเทคโนโลยีด้านสุขภาพและการรักษาที่ได้มาตรฐาน ขวักกับกวาววินิจฉัยโรคที่ถูกต้องจากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ ก็เป็นอีกช่องทางที่จะทำให้ผู้ป่วยมีชีวิตยืนยาวและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ดร.นพ.ศ ตีระวัฒนานนท์ หัวหน้าโครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ (HITAP) สนับสนุนโดยสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) กล่าวว่า ปัจจุบันมีการพัฒนาเครื่อง Positron Emission Tomography-Computed Tomography (PET-CT Scan) ซึ่งเป็นเครื่องมือสำหรับการตรวจวินิจฉัยด้วยการหาการกระจายและปริมาณความผิดปกติของสารเภสัชรังสีที่ฉีดเข้าสู่ผู้ตรวจ ซึ่งเซลล์ต่าง ๆ ในร่างกายจะดูดซึมสารเภสัชรังสีได้ไม่เท่ากัน

เซลล์ที่ต้องการใช้พลังงานมาก เช่น เซลล์มะเร็งที่จะดูดซึมสารเภสัชรังสีมากเป็นพิเศษ ซึ่งเมื่อใช้ร่วมกับเอกซเรย์คอมพิวเตอร์ (CT Scan) จะทำให้ได้ภาพถ่ายที่แสดงทั้งโครงสร้างทางกายภาพและการใช้พลังงานในระดับเซลล์ (Cell metabolism) ที่ค่อนข้างชัดเจน ทำให้ PET-CT Scan สามารถหาเซลล์ที่ผิดปกติในร่างกายได้ในระยะเริ่มต้นและมีความแม่นยำ มีหลักฐานบ่งชี้ว่าเครื่อง PET-CT Scan มีประโยชน์สำหรับการวินิจฉัยและติดตามผู้ป่วยในหลายโรค เช่น โรคมะเร็ง โรคทางระบบประสาท โรคหัวใจและหลอดเลือด

จากการศึกษาในผู้ป่วยมะเร็งชนิดต่าง ๆ จำนวน 3,000 คน พบว่า PET - CT Scan ช่วยตรวจความผิดปกติและแบ่งระยะของโรคมะเร็งได้ถึง

ร้อยละ 45 และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงวิธีการรักษาร้อยละ 15 ของผู้ป่วยทั้งหมด เช่นเดียวกับการศึกษาในผู้ป่วยมะเร็งลำไส้จำนวน 78 รายได้รับการตรวจด้วย PET-CT Scan มีการเปลี่ยนวิธีการรักษาร้อยละ 21

ในสหรัฐอเมริกาและหลายประเทศในแถบยุโรปไม่แนะนำให้ใช้การตรวจ PET-CT Scan เป็นการตรวจคัดกรองโรคมะเร็ง เพราะเห็นว่าอาจไม่คุ้มค่าเนื่องจากมีค่าใช้จ่ายที่ค่อนข้างสูง แต่ประเทศในเอเชียตะวันออก เช่น ญี่ปุ่นและเกาหลี กลับมีวิวัฒนาการในการใช้ PET-CT Scan สูงขึ้นเรื่อย ๆ

จากการศึกษาเบื้องต้นพบว่า PET-CT Scan มีประโยชน์จริง สำหรับการตรวจเพื่อยืนยันโรคประเภทโรคมะเร็ง 5

ประเภท ได้แก่ 1.มะเร็งลำไส้ 2.มะเร็งต่อมน้ำเหลือง 3.มะเร็งศีรษะและลำคอ 4.มะเร็งรังไข่ และ 5.มะเร็งปอด แต่ก็ยังไม่สามารถระบุได้ว่ามีความคุ้มค่าหรือไม่ เพราะประโยชน์ที่ได้มักเป็นเพียงด้านความถูกต้องหรือแม่นยำของการตรวจวินิจฉัยแต่ยังขาดหลักฐานที่จะพิสูจน์ว่าการตรวจนั้นทำให้ผู้ป่วยมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นหรือมีอายุขัยที่ยืนยาวขึ้นจริงหรือไม่

ทั้งนี้เพราะเครื่อง PET-CT Scan ใช้ในการวินิจฉัยโรคเท่านั้น มิใช่การรักษาโรค ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับหลังจากแพทย์และผู้ป่วยได้รับข้อมูลจากการตรวจวินิจฉัยแล้วจะตัดสินใจอย่างไร ถ้าหากไม่มีการเปลี่ยน

แปลงวิธีการรักษาที่ไม่ถือว่าการเกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

ปัจจุบันประเทศไทยมีเครื่อง PET-CT Scan 4 เครื่อง โดยกระจายอยู่ในโรงพยาบาลสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยและโรงพยาบาลเอกชนในเขตกรุงเทพฯ และด้วยความที่ค่าบริการอยู่ในราว 4-7 หมื่นบาท ทำให้ผู้ได้รับบริการอยู่ในวงจำกัด เมื่อเทียบกับจำนวนคนไทยทั่วประเทศ

เนื่องจาก PET-CT Scan เป็นเครื่องมือที่มีราคาสูงและต้องมีความพร้อมของเงินทุน รวมถึงบุคลากรผู้เชี่ยวชาญ เพื่อการดำเนินการระยะยาว ในขณะที่การเจ็บป่วยโดยทั่วไปมีเทคโนโลยีอื่น ๆ ให้เลือกเพื่อช่วยในการวินิจฉัยได้เช่นกัน การตัดสินใจทางเลือกที่ให้ผลลัพธ์คุ้มค่ากับต้นทุนที่ใส่เข้าไปมากที่สุดจึงมีความจำเป็นในสถานการณ์ที่ทรัพยากรต่าง ๆ มีอยู่อย่างจำกัด

เทคโนโลยี PET-CT Scan อาจเป็นเหมือนกรณีศึกษาหนึ่งในเรื่องของเทคโนโลยีทางการแพทย์ที่นับวันจะมีความก้าวหน้าและมีเครื่องมือชนิดใหม่ที่มีราคาแพงออกสู่ตลาดมากขึ้น

หากระบบสุขภาพของประเทศขาดระบบการประเมินและวางแผนการใช้เทคโนโลยีเหล่านี้อย่างเหมาะสม ย่อมส่งผลเสียต่อระบบเศรษฐกิจและต่อระบบสุขภาพของประเทศโดยรวม เพราะขาดการใช้งานอย่างเกิดประโยชน์สูงสุดจากเทคโนโลยีเหล่านั้นเอง.

นภาพร พานิชชาติ

ทีมเดลินิวส์ 38

E-mail : y_38@dailynews.co.th